

SZARVAS ÉS VIDÉKE

TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Szerkesztőség:

Jókai Mór-utca 1257. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.
Kéziratok vissza nem adtnak.
BÉRMENETLEN LEVELEK EL NEM FOGADTATNAK.
Felelős szerkesztő BENCSÜR SÁNDOR.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 4 frt. — Félévre 2 frt
Negyedévre . . . 1 frt. — Egyes szám . . . 3 kr.

Kiadóhivatal:

Beliczey-utca 11. szám. (saját ház.) hová az előfizetési pénzek intézendők.
Hirdetéseket jutányos áron elfogad.
BÉLYEGDIJ MINDEN HIRDETÉSÉRT 30 KRAJCAR.
Kiadó s lap tulajdonos SÁMUEL ADOLF

Hogyan mérhető fel a gazda birtokának területét gyorsan és olcsón?

Kevés kivétellel általánosságban elmondhatjuk, hogy a gazdák legnagyobb része nem tudja pontosan birtokának területét. Akármilyen furcsán hangzik ez, de így van. Lássuk mi okozza ezt?

Legelőbb ennek oka azon körülményben keresendő, hogy a telekkönyv a területért nem szavatol. Adás-vevésnél egy a birtok bérbeadás vévésnél semmi biztos kiindulási pont nincs a birtok területét meghatározni, a telekkönyvi adatokért kiszavatol, a kataszter pedig rendszerint nem egyez a telekkönyvvel; ebből kifolyólag sem a telekkönyvi adat, sem a kataszteri számokat biztos adatok gyanánt el nem fogadhatjuk.

Ebből azután nem ritkán igen furcsa állapotok következhetnek. Hányszor fordul elő, hogy a telekkönyvben 2 holdnak nevezett terület 4—5 hold sőt több is lehet és viszont.

Hányszor fordult elő, hogy egyes birtokok bérbe adatván, csak évek múlva tudódott ki, hogy 100 sőt több holddal is kisebb a birtok mint amint a bérlő a birtokostól jóhiszeműleg átvette és a birtokos jóhiszeműleg átadta, mert ő maga sem tudta pontosan a területének holdszámát.

Hogy ebből mi következhetik, azt mindenki elgondolhatja.

És elég különös az, hogy ma midőn már minden adás-vevésnél az árúnak akár súly-, akár ürmértéki egysége pontosan megkivántatik, éppen a föld amely mindennek alapját képezi részeseül a szokott felületes elbánásban.

Pedig mindenki azon van, ha már a pénz add ki, azért megfelelő árut is kapjon; nem lehet az kevesebb és ne legyen több, mert amint az eladó nem elégszik meg, hogy ha 10 hold földért csak 6 holdnak a kiakudott árát kapja meg viszont a vevőnek sem lehet közömbös, hogy 10 hold helyett csak 6 holdat kapjon.

És valljuk meg, ezerszer is előfordul és megtörténik hasonló eset.

Törvényünk van, de nem tökéletes. végrehajtása még hiányosabb és aki tudja, hogy a kataszteri változtatások, telekkönyvi kiigazítások mily csiga lassúsággal néha éveken keresztül nem hajtnak végre, azonnal belátja, hogy a mai bizonytalan állapotnak be kellett következnie.

Pedig a gazdának tudni kell területét, hogy boldogulhasson, — éppen úgy, mint a hadvezérnek a serege létszámát

Hogyan lehet a birtokot felosztani, vetés fordát felállítani, a fogaterő szükségletet kiszámítani, a cseléd létszámot megállapítani, a termés hozamot kiszámítani, a legelőket felosztani és ezzel az állatállományunk létszámát megállapítani stb. stb. mindenféle szükséges számítás

eszközölni mindaddig, míg nem tudjuk, hogy a birtok hány hold szántó, rét, legelő stbből áll?

És mégis csak gazdálkodunk, de legtöbbször hasonlít ez a setétbeni tapogatódzáshoz, mert biztos adat nincs a kezünkben.

Nagyobb uradalmak rendszerint a mérnöki munkálatok költségeit, mely ma még elég teteemes szokott lenni, könnyebben fedezik, de nem úgy a közép és kisbirtokosok és legtöbbször nem csak a nagyobb költségtől riadnak vissza, hanem hozzá járul bizonyos fokú indolentia is.

Ha azt kérdezzük a gazdától, hogy tudja-e biztosan a lovának vagy marhájának számát, csudálkozik, hogy ilyen kérdést tehetünk hozzá, és ha azt kérdezzük, hogy tudja-e a birtokát holdszámában biztosan, határozatlan feleletet kapunk és ő azt természetesen is találja. Pedig ha számokban kifejezhetném azon veszteségeket, melyek a terület hiányos ismeretéből származnak, oly óriási volna az, hogy el se képzeljük.

Indolentia is játszik szerepet, mert legtöbb gazdaságban és községben van mérőláncz és birtokát kiki felmérhetné vele, de a lánczczal való mérés 3 embert kíván, munkája lassu tehát egy kissé már incomadálja a gazdát, ki nem csak sok esetben sajnálja a költséget, hanem gyakran nem is ért hozzá.

Végre a napokban láttam egy új készüléket mely praktikusságánál és olcsóságánál fogva hivatalba van arra, hogy ezen régóta vajdó kérdés egy csapással megoldja és rövid idő alatt lehetővé teszi, hogy legtöbb gazda birtokának területét pontosan tudhassa, E készülék egy szabadalmazott földmérő talyiga.

A gépezet három főrészből áll 1. a kerék mely mér. 2. az óra mű. 3. két talyiga szarvból.

A kerék teljesen vasból készült és egyszeri körülforgásával egy ölet ír le és a 6 küllő melyek mindegyike egy kis bevágást csinál a földön, mutatja a lábakat. Az óramű áll egy óralapból, mely 100 ölre van beosztva az óralapon egy mutató és hátról egy harang. Ezen óramű a mérőkerék tengelyével van összekötve és annak minden fordulatával tehát egy öl ut után egygyel többet mutat egész százig, akkor csenget, vagyis minden felmért 100 ölnél csenget, és mér tovább minden fennakadás nélkül. Így csak a csengetés számát kell megszámolni, az annyi 100 öl, végül ha a terület végpontján megállunk, az óralap mutatja, hogy a lecsengetett 100 öleken felül hány öl még és a küllők csapása mutatja hogy hány láb.

Például 3-szor csengetés az 300 öl az óralap mutat 43-at 43 öl a fehér küllőtől a 4-iken áll 4 láb.

Összesen 343 öl 4 láb.

Ha a mérést a tábla másik oldalán folytatni akarjuk ismét a 0 lesz a kiindulási pont elég ka az óralapon levő mutató csavarját egy mozdulattal megmozdítjuk, mire egy rugó az óralapot előre nyomja mely most már a mutató alá a

0-ra állítható a csavart megszorítjuk s a készülék készen áll a mérésre. Ez oly egyszerű és könnyű dolog és gyorsan eszközölhető, hogy bárki által alig 1/4 percz alatt végrehajtható.

A taliga két szarva hasonló az ekeszarvához ennek végén van a mérőkerék tengelye és a tengelyen az óramű. Az egész készülék a szarvak kivételével vasból és rézből készült és oly könnyű, hogy alig 8 kiló, így bármely gyermek által körültotható. S miután ezen földmérő talyiga oly gyorsan totható, amily gyorsan az ember járni tud, — vele a mérés oly gyors, könnyű és miután személyzet hozzá egyáltalában nem szükséges ezért oly olcsó a munkája, hogy birtokát bárki igen rövid idő alatt saját maga felmérheti, minden egyéb költség kizárásával. Ezen mérőtalyigával naponként több száz holdat is felmérhet egy ember, szerkezete oly egyszerű, hogy igazán csodálkozni lehet, hogy eddig még fel nem lett találva. Ezen új készüléket a napokban láttam Győrben a Stádel Károly örökösai cég gépgyár és vasöntődjében ott készül ezen szabadalmazott tárgy és most kezdi árusítani, mert a találmány még egészen új. A nevezett cég egy darabot rendelkezésemre bocsájtott, hogy kísérletet tegyek vele. Mondhatom meglepett egyszerűsége és igazán praktikussága által, s több gazdatársam jelenlétében eszközöltem próba méréseket oly meglepő eredménnyel, oly gyorsan és pontosan és könnyűséggel hogy általános osztatlan vélemény az volt, hogy ezen problémát praktikusabban megoldani lehetetlen volna. A szerkezet egyszerűségéhez hozzájárul a szolid munka is, s véleményünk szerint a javítás évek során át ki van zárva. S miután az egész készülék ára csak 18 frt ez oly csekély összeg, ha tekintetbe vesszük, hogy egy mérőláncz is 8—10 frt ez okból minden gazdatársamnak legmelegebben tudom ajánlani a mérőtalyiga beszerzését. Igen sok esetben hasznát vehetjük a gazdaságban, nemcsak a birtok általános felmérésénél, hanem parcellázásoknál, konventió földek kimérésénél, feles-harmados földek kiosztásánál és még ami fő a napi fogat munka ellenőrzésénél is.

Ha nyári időben egy fogat 1 holdat (1200 öl) ki szánthat naponként, és csak 1/4 holdat szánt ki a cseléd indolentiája, hanyagság miatt, ez már napi 80 k. egy fogat után és 10 fogat után már 8 ft. napi veszteséget jelent. De miután ezen készülékkel az öregbérés, hajdu vagy gazda pár percz alatt felmérheti naponként minden cseléd napi fogatmunkáját és ellenőrizheti ez által mintegy ösztönözve van a cselédség, a reája kiszabott competentiát kiszántani. Mennyi veszteségtől szabadulnánk meg ez által csak egy éven át is?

Szóval ezen „Földmérő taliga“ olyan találmány mely hivatalba van igen nagy bajokon segíteni és melyet gazdatársaimmal megismertetni morális kötelességemnek tartottam. *Tárnoki.*

A szarvasi róm. kath. Egyház ünnepe.

„Emeljétek oltárt az Urnak!“ (királyok könyve)
Ezzel kezdé a róm. kath. Egyház plébánosa, főtiszt. Szirmay L. Árpád ur, a f. hó 2-án tartott oltár avató szent misén elmondott beszédét.

Oltárt emelni a Mindenhatóknak! E materialis korban, minden anyagi haszon nélkül, tisztán nemesen s vallásosan érző szíve sugallatát követve, igazán meglepő, hogy midőn a vallásosság az emberek előtt annyira háttérbe szorul a mindennapi kenyérről és a létért való küzdelemben, akad még iparosaink között, ki felül emelkedve mindennapi gondolkozásán, Istenre gondol, s Istennek tetsző dolgot óhajtott cselekedni.

Oltárt emelt a szarvasi róm. kath. templomban Bak Lajos kolozsvári műasztalos, a kolozsvári törvényhatósági bizottság tagja, városunk szűtőte. Isten e férfi vallásosságát, szorgalmát és igyekezetét megjutalmazza, vagyonnal áldotta meg. Vagyonat, mint e cselekedete is mutatja, nemes célokra igyekszik fordítani. Jó módjában visszagondolt szülővárosára, ahol született, s kicsiny kath. Egyházára, ahol kereszteltetett.

Gondolkozott a felett mivel lepte meg szerény Egyházát, hogy annak maradandó emléke legyen őle; gondolkodva elhatározta, hogy emlékekkel lájja el azt a helyet ahol kereszteltetett. Eljött Szarvasra szülő városába, hogy terve keresztül vitélet itt beszélje meg azaEgyház intézőivel, s itt találkozott és ismerkedett meg Szirmay L. Árpád plébánossal, ki eszméje megvalósításában legfőbb támasza, s tanácsadója lett.

Hónapok kellettek ahhoz, hogy a február 2-án felszentelt oltár, a róm. kath. templom baloldalán, a régi Mária oltár helyén elhelyezhető lett.

Gyertyaszentelő Boldogasszony napja a lett felálltva az új oltár, s felszentelve, mely felszentelést Grócz Béla prépost, endródi kerületi esperes végezte. Dr. Dunay Alajos b.-szí.-andrási, Bedák Máttyás kondoros, Szirmay L. Árpád szarvasi plébánosok és Szironny Antal szarvasi segédlelkész segédletei mellett.

Gyertya szentelő Boldogasszony napja így kettős ünnepet hozott a szarvasi róm. kath. híveknek. Első az oltár szentelés ünnepéje, majd utána a gyertya szentelés.

A szent misét Grócz Béla prépost végezte, az evangéliumkor pedig Szirmay L. Árpád plébános lépett a szószékre, aki felolvasva az alkalmi szent evangéliumot ezen alap igével kezdé beszédét: „Emeljétek oltárt az Urnak!“ Beszédében első sorban is üdvözlé az oltár felszentelést végző prépost urat, majd áttér az oltár adományozójának származási ismertetésére és nemes jellemét. szívének fonséges érzelmét meghatóan kiemelve az egyház hálás köszönetét és elismerését nyilvánítja. Ez után az oltár fonséges célját, rendeltetését festette magas szónoki hévvel, ami a hívek közt nagy hatást keltett. Végül köszönetet mond a hívek nevében Bak Lajosnak és nejeinek nemes adományaikért.

A szent mise alatt Lichtenverther Antal kántor által betanított négyhangu énekkar énekelte a megható zsolozsmákat.

Az ünnepi mise végével a Mária társulat köszönte meg Bak Lajos és neje adományát.

Az új oltár a templom hajójának baloldalán, a régi Mária oltár helyén van felállítva. A magas, Román stílusban készített oltár a szűz Mária szobrát, — ülőben a gyermek Jézust tartva, — foglalja magában. A díszes és műizléssel kiállított oltár méltó és impozáns díszül fog szolgálni a kath. templomnak.

Az új oltár Bak Lajos és neje adománya, míg a szűz Mária szobor az Egyház költségén, Szirmay plébános ur műizlését dicsérve, készült ugyanis a szobor kivétel a plébános ur irta elő a tervezőnek, ki is mindenben alkalmazkodott a szakértelemmel előirt utasításához.

Délben az adományozó férfi és neje tiszteletére Szirmay L. Árpád plébános ur adott szűkebb körű ebédet, ahol igazi magyaros vendégszeretettel szolgálták ki a megjelenteket. Az ebéd alatt a szokásos magyaros felköszöntőkben sem volt hiány.

P.—

HIREK.

— **Egyházi tanács ülés.** A szarvasi ág. ev. egyház tanácsa f. évi jan. 30 és 31-én tanács ülést tartott, melynek főtárgyát képezte, a békési egyházmegye múlt év december 7-én tartott közgyűlésének a szarvasi ág. ev. templomokban tartandó Istentiszteletek nyelvi kérdésére vonatkozó határozatának felolvasása s ösmertetése.

Köztudomású dolog, hogy a mostani egyházi tanács mily határozatot ellensége a magyar nyelvű Istentiszteleteknek, s az is tudott dolog, hogy a szarvasi magyarajku evangélicusok egyenjogúságát egyáltalán nem akarják elismerni. Midőn a gyűlésen fellett

a fentebb említett határozat, s azon ajánlat olvasva, hogy az ő templomban a magyar Istentiszteletek után tartassék tót nyelvű Istentisztelet, az eddig lapangó de egyes ügy buzgó férfiak szítása folytán mindég nagyobb és nagyobb tért hódító magyar ellenes szellem oly váratlan erővel, s oly megbocsáthatlan módortalansággal törtelő, hogy a jobb érzésűek méltán kétségbe estek ez ügynek békés elintézése felett. Módortalanság, s az egyházi vezetőség elleni kifakadások, az egyházi tanácsnak néhány tagjait minden emberi és keresztényi érzületéből annyira kivétköztette, s szenvedélyük heve annyira elragadta Darabos György és Lustyik Máttyás egyházi tanácsosokat, hogy a gyűlésen jelen levő s a kedélyeket csilapító lelkészeket, a Leggorombább módon támadták meg, s azon saavakkal hogy mi közük a papoknak az egész ügyhöz, távozzanak a gyűlésről, ők ugysem fizetnek egyházi adót. tehát ne avetkozzanak az egyház ügyeibe.

Sajnos, hogy az értelmiség kiszorítása s teljes mellőzézével a dédelgetett óh nép már az egyházi dolgok terén is annyira tulsulyra vergődött hogy az egyházunk vezetősége már nem bír vele, még sajnossabb az hogy egyházunk világi elnöke akadályoztatása folytán e gyűlésen nem vehetett részt, mert mint őt ösmernünk, nem hagyta volna szó nélkül az ott elhangzott módortalan, s utszéli csárdába illő kifakadásokat, mint ahogy azt eltírte, engedetlensége folytán a gyűlést vezető igazgató lelkész.

— **Nőegyleti jelmez és álarozos bál.** A farsang legnagyobb eseménye kétségkívül a nőegylet jelmezbálja lesz. Nemcsupán azért mondjuk ezt, mert azidei többi mulatságok szándékosan nem léptek fel a „nagy bálak“ igényeivel, de mert élénk emlékeziünk a nőegyleti bálak hagyományos sikereire, s mert ismerjük azt a lelkes buzgóságot, melyet az egyesület vigalmi bizottsága a rendezés előkészületei között kifejt. A kipróbált firma iránti bizalom, a jöteknycél iránti lelkesedés mng a mulatás vágya bizonyára összehozza a sokat ígérő éjszakán a város és vidéki intelligenciáját. Erősen folyik minden családi tanácsban a jelmez miatti értekezés, tárgyalás. Bár suttogva és zárt ajtók megett történik a divatlapok és ruhakelmék szakértő anulmányozása, a kiszivárgó hírek szerint sok szép és érdekes costume-re van kilátás. A meglepetések persze azoktól várhatók a kik a farsang eddigi mulatságaival való elégedetlenséget meg egy kis blazirtságot tettetve azt beszélék, hogy nem jönnek el. A meghívók a napokban küldettek szét. A vigalmi bizottság kéri azokat, kik tévedésből meghívót nem kaptak, sziveskedjenek ezért Dr. Mázor Elemér egyleti titkárhoz fordulni.

— **Nemes lelkű adomány.** Mint értesültünk községünk minden mozgalmá iránt élénk érdeklődő polgártársunk Gróf Bolza Géza, a szarvasi földművelő munkás egylet alapjára 100 forintot adományozott. E nemes lelkű tett önmagában hordja a dicséretet, s mint követésre méltó példát, kötelességünknek tartottuk felemlíteni.

— **Járványok áldozata.** A következő kis statisztika mutatja, hogy városunkban az utóbbi időben a járványos betegségek pusztítása mily arányokat öltött. A folyó év Január havában ugyanis elhalt Szarvason 7 éves koron alóli gyermek 103, ezen időtől feljebb 11, Óriási szám ez, melyhez még hozzávehető a többi — különböző korok áldozata is s így összesen 144 az elhaltak száma. A kezdődő év tehát a népesedés tekintetében nem nyújt biztató reményt, mert míg 144 haltal addig csak 88 született, tehát az élők száma 56-tal kevesbedett.

— **A b-szent andrási takarékpénztár** részvénytársasága, évi rendes közgyűlést e hó 15-én délelőtt 9 órakor tartja meg. A már szét küldött évi jelentés szerint ez évi osztalékul 3 frt 60 kr. essék minden egyes részvényre.

— **Anday Blanka** a két év előtt nálunk időzött Rakodczay-szintársulat kiváló primadonnája, mint lapunknak írják, ritka szép és megható ünneplés központja volt múlt hó 28-án Temesvárott, a hol most működött második éve, mint Krecsányi első énekesnője. Anday Blanka a távozó társulattal együtt megváltik Temesvártól, a mely alkalommal a temesváriak szöretetőknek megszámálhatatlan, pompás jelével tüntették ki a jeles művésznőt, a kitől alig tudott elszakadni a közönség. A tapson és éljenzésen kívül virág virágot ért, azonkívül igen sok ajándékot nyújtottak fel a könyvekre fakadó művésznőnek. A temesvári nők ezüst babérkoszorúval lepték meg, azonkívül fültűnést keltett egy hatalmas csokor csupa ibolyából, szalagján e fölírással: „Ibolyát a szeránségnek“. — Anday Blanka ez év őztől kezdve a szegedi társulatnak első énekesnője.

Tanítóink értekezlete. A szarvasi helyi tanító-egyesület az elmúlt vasárnap január 29-én délután a községi ipariskola harmadik oszt. tanzelmében tartotta rendes értekezletét nagyszámu tagjainak élénk

érdeklődése mellett. Az értekezlet Molnár János elnök megnyitó beszédével vette kezdetét, felolvasván egyuttal Rezei Sylvius kir-tanfűgyelőknek levelét is melyben sajnálatát fejezi ki a felett, hogy miután hivatalos eifoglaltsága más irányba viszi, ez értekezleten nem lehet jelen, azért levélileg küldi szives üdvözetet azon óhajttással, hogy az Isten az egyesület működését és hasznos törekvését fényes sikerrel koronázza. A lelkes éljenzésel fogadott levél igen jó hatással volt a jelenlevőkre, a kik a hova tovább mindig népszereübé váló tanfűgyelőknek szives emlékezetéért és jó kívánataiért jegyzőkönyvileg is köszönetüket nyilvánították.

Megnyitás után Moravcsik József egyesületi tag gyakorlati előadást tartott az irástanításból, bemutatván a sokféle iskolából hozzá seregglő tanítványok rossz megszokását az irásnál: az irástanítás egyöntetűsége céljából bemutatja az irástanításnál csakugyan gyakorlott tanítóra való eljárását, mely élénk vitása adván alkalmat, különösen Glück Zsigmond, Bodnár József és Laukó Máttyás hozzászólásai után az értekezlet a bemutatott eljárást követésre ajánlva, az előadót megéljenezte.

Utána a fiatalab tanítói nemzedék egyik törekvő és szorgalmas tagja Paulenda János olvasta fel „Magyarország történelme népiszkoláinkban“ című értekezését, melyre Molnár János tette bíráló ézrevételeit. Az értekezés a szarvasi állapotok felemlítésével röviden a történelem idegen ajku népiszkolábani tanításának fontosságáról feladatáról, anyagáról beosztásáról foglalkozott. A bíráló mind az által, hogy az értekezés nem emlit semmi újat, mint a mennyit a tanítóképzőben és a gyakorlati életben sokat hall és tud a tanító elismeréssel es dicsérettel adózott az előadónak, hogy e fontos tárgyat szűnyegre hozva alkalmat szolgáltatott felette eszmét cserélvi. Látna azt, hogy az előadó tárgya iránt érdeklődéssel viseltetik, szeretettel csügg rajta s kellő jártassággal is rendelkezik benne, éppen lelkes viselkedéséből kifolyólag azt óhajtottá volna, hogy értekezését tovább folytatva propositiót tesz az általa említett bajok és hiányok enyhítésére javításokra nézve. Az értekezlet a bíráló indítványára fel is kérte az előadót, hogy értekezését tovább folytatva, egyik értekezleten a jelzett óhajnak megfelelően tartson előadást. Miután az elnök tudomására hozta a jelen voltakknak az igazgató választmányának eddigi intézkedéseit, az értekezlet bezárása előtt a legközelebb tartandó értekezletre előadókul Brózik Lajos, Gerai Gerő és Glück Zsigmond egyesületi tagok jelentkeztek.

Az élénk tevékenységet tanusító egyesület működésére es törekvéseire a magunk részéről is a legjobb kívánatainkat nyilvánítjuk.

— **25 év múltán.** . . . Azon tényezők között, melyek nagy mértékben hozzájárultak a hazai mezőgazdaság és kertészet haladásához, az elsők között látjuk a Mauthner Ödön magkereskedő cézget, mely az idén ünnepli fenállásának 25 éves jubileumát. E cézég működését mindenütt elismerés és méltánylás kísérte és hogy többet ne említsünk a cézég tulajdonosát a Ferencz József-rend és az osztrák Szt. Anna-rend lovagkeresztjével és a bolgar nemzeti rend tisztikeresztjével tüntették ki. Ezenkívül a Mauthner cézég cs. és kir. udvari szállító és évek óta szállítja Ó Felsége kastélyai és birtokai magszükségletét az egész osztr.-magy. monarchiában, továbbá több királyi, fejedelmi, főhercegi és hercegi udvarnak is szállítja. A Mauthner-féle magvak különber 17-szer lettek bel- és külföldi kiállításokon első díjakkal kitüntetve. A jubileumi főárjegyzéke — melyet a cézég kívánatra ingyen és bérmentve küld, — valódi remekű, egy kitűnő növénytermelési utmutató, nemcsak a benne előforduló számtalan renyésztségi utasítások, hanem megragadóan szép és hű növényfényképek miatt is. Legjellemzőbb, hogy a főárjegyzék nem a rendelő rovására ilyen fényes, mert e magárák, tekintve az ismert kitűnőséget és föltétlen megbízhatóságot, sokkal pocsóbbak, mint bármel másik magyar vagy külföldi cézegnél, hanem a Mauthner cézég rengeteg forgalmába leil magyarázatat és elég érdekes rendelkezésekre megosztva, egy rendelőre nem egészen 3/4 kr. esik.

— **A szarvasi timár ifjuság** f. hó 12-én az Árpád szálloda dísztermében, a szarvasi ág. ev. Magyar templom alapjára. zártkörű táncmulatságot rendez. A meghívókat a napokban küldték szét, s a kik netán elnézésből nem kaptak meghívót s arra igényt tartanak, ebbeli igényükkel forduljanak a rendezőséghez.

— **Az ezredik gözcséplőgép.** Ipari szempontból érdekes ünnepéje volt vasárnap hó 29-én délelőtt az első magyar gazdasági gépgyár részvénytársulatnak abból az alkalomból, hogy a gyárban most készült el az ezredik gözcséplőgép. Az ünnepélyt — amelyen Weissenbacher Endre alelnökön és Kellner Antal vezérigazgatóon kívül a gyár hivatalnokai kara es munkásai, valamint négy meghívott közönség vett részt, — délelőtt 10 órakor a gyári daloskör nyitotta meg a himnusszal. Elsőnek Menyhart szerel emelt szót és takaros beszéd mellett adta át Kellner Antal vezérigazgatónak a földiszített ezredik cséplőgépet. Beszédében érdekesen

vázolta a gyász fokozatos fejlődését. Tíz év előtt alig százan dolgoztak itt, amíg ma a gyár 7-800 munkáscsaládnak ad kenyeret. Kellner Antal vezérigazgató lendületes beszédében fölemlítette, hogy tíz év előtt válságos volt az iparvállalat helyzete, de a becsületese, odaadó munka s a munkások összetartása és buzgósa fölvirágoztatta a gyárat, mely ma számottevő tényező az ország közgazdasági életében. Beszédét annak a hangsúlyozásával végzi, hogy ipar teszi nagygyá a nemzetet. Élteti hű munkatársait. Lelkes éljenzés követte a beszédet, a mely után Ráth Károly kir. tanácsos szólt, kiemelve, hogy a mai ünnep a magyar ipar diadal-ünnep s az új cséplőgép díszére lesz a magyar iparnak a párisi világkiállítón, ahol közszemlére fogják állítani. Krausz munkás az igazgatónak emléktáblát nyújtott át azután, amelyet az épület falába illesztettek. Az igazgató erre a gyárban tíz év óta alkalmazott tisztviselők és munkások közt ezüst emlékérmét osztott ki. A gyári daloskör éneke után az ünnep végét ért és a vendégek megtekintették a gyártelepet. Déli 1 órakor a körüti Gambrius-sőr-csarnok helyiségében társas ebéd volt, a melyen a gyár igazgatói, tisztviselői és munkásai vettek részt. A lakomán természetesen egymást érték a felköszöntők.

— A „Pillangó“ legutóbbi száma ismét bizonyítja, hogy a szerkesztőség feladatának magaslatán áll, a mit ígért ez ideig mindig betartotta. Minden szám szebbnél szebb illusztrációkat, humoros elbeszéléseket, adomákat, verseket stb. stb. tartalmaz. A „Pillangó“ előfizetési ára egy egész évre csak 4 frt, előfizetni lehet a „Pillangó“ kiadóhivatalánál Budapesten, VI., Teréz-körút 35.

Selyem damaszt 75 krtól

14 frt 65 krig méterenként — valamint fekete, fehér és színes „Henneberg-selyem“ 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — a legdivatesebb szövés, szín és mintázatban. **Privát-fogyasztóknak postabér és vámmentesen valamint házhoz szállítva, — mintákat pedig postafordultával küldenek.** **Henneberg G. selyemgyárai** (cs és k. udvari szállító) **Zürichben.**

— Magyar levelezés. Svájcba kétszeres levélbélyeg ragasztandó. —

CSARNOK.

Loiret bosszúja.

Írta: Tarr Dezső.

Ar öreg Loiret Alfons — akit csak egyszerűen Loiret apónak neveztek a jobb időkben IX. Károly francia király udvaránál állott szolgálatban, ki most már — miután szolgálatra képtelenné bizonyult, csekély nyugdíjából éledegelt. — Mint egykori gazdájához hű szolga s királyának alattvalója, nyugalomba lépte után sem szünt meg rendíthetetlen hűséggel viseltetni mindazon érdekek iránt, melyek mellett szolgálatában — mint azt nem kis büszkeséggel szokta emlegetni — annyi időn át kitartott.

Egy leánya volt, a szép Beatrix, ki a házat vezette, mert Loiret felesége még Beatrix születésekor meghalt. — Csendes egyformaságban teltek napjaik, s az egyedüllet unalmasságát csak az öreg Loiret tette néha élénkebbé, amidőn egykori viselt dolgait leányának elmesélte s ilyenkor az öreg, visszaemlékezve a dicső multra — hűvel beszélt, arca egész neki pirult, s egész megifjodva érezte magát.

— Hej, ha még egyszer ott lehetnék abban a vérfürdőben, amelyet két kezem ontott, amidőn a rohanó ellenség előtt félőráig tartottam elfoglalva a vár falán lőtt rést s midőn két felül csapásaim sulya alatt halomra növekedett az elesettek száma.

Beatrix félve tekintett atyjára, aki két kezével nagyokat suhintott a levegőben, mintha az ellenség kemény fejét sújtaná vele. — Önkénytelenül húzódtok közeléből, amit az öreg elragadtatásábn az ellenség hátrálásának nézett, s ő is atakirozva nyomult a leány után.

Az ilyen jelenetek gyakoriak voltak s az öreg mindannyiszor egy mély sóhajjal fejezte be az atakot: hej ha azt még egyszer megérhetném.

S ez nem sokára el is következett.

A francia kálvinsták elleni üldözés már régen örökös félelem és rettegésben tartotta e vallás követőit amikor végre a St.-Germain-en-Laye-ban kötött béke, vallásuk szabad gyakorlását őket biztosította. Ámde ez csak pillanatra látszott megnyugtanni a zaklatott népet, mert a különböző felekezetek közötti surlódás és egyéb e dologra hatást gyakorló befolyás a biztosított béke előnyeit mind semmivé tette — Mediczi Katalin — IX. Károly király anyja — párt érdekeit a hugenották vallásuk szabadgyakorlásával nem tudta összeegyeztetni s az ezek elleni gyűlöletéhez még sok

egyéb körülmény is járult. — Ekkor örlelődött meg benne az a terv, melynek eredményét a történelem fel is jegyezte s a mely az akkori eszmék világára és erkölcsi állapotokra nem előnyös világítást vet. — Mint ismeretes Mediczi Katalin anyakirálynő borzasztó tervének végrehajtásával nem soká késve. arra az előkészületeket meg is tette s 1572. év augusztus hó 23-ának éjjelén Páris harangjai megkondultak mely jeladásra az éj leple alatt a rémes vérengzés kezdetét vette. — A hugenották vezér emberei s főbjeinek feje csakhamar porba hullott s aztán a mit sem sejtő nyugodtan alvó aprajára került a sor, kiket a felbérelt tömeg a legkegyetlenebb módon halomra gyilkolt. — Ezek száma csupán Párisban a kétezret meghaladta. — A történelem feljegyezte továbbá azt is, hogy Mediczi Katalin mindemellett célját nem érte el, mert a megmenekült hugenották közül sokan La-Rochelle és más erődök és várakba menekültek, kik aztán fegyvereiket elleneikkel szembe állították.

Az öreg Loiret-nak ezen időtájt egy napon vendége érkezett, ki a jelekből következtetve előkelő egyéniség lehetett, kitől — miután őt hosszabb és titokzatos beszélgetés után lakásából kikísérte, mély bökölások között vált meg, s mikor az idegen már távozott volt, még akkor sem szünt meg utána hajlongani.

Beatrix több ízben kérdezte atyjától az idegen kiletét, de az öreg gondolataiba annyira el volt mélyedve, hogy leánya kérdéseit nem is hallotta s egész összefüggéstelen feleleteket adott.

E naptól kezdve az öreg Loiret ki volt cserélve — Fejét is magasabban hordozta s egyre titkolózóbb lett. — Ezután már többen jöttek hozzá. kikkel nagy titokban folytatták megbeszéléseiket s ilyenkor az ajtót is magukra zárták.

Beatrix csupa kíváncsiságból óhajtotta tudni a titkot, de miután atyjától semmit kivenni nem tudott, kíváncsisága annyira fokozódott miként egy ízben alkalmat talált, hogy kihallgathatta titkuk egyes részleteit, amiből borzasztó dolgot sejtett — Nem volt tisztában tervük tulajdonképeni céljával de a hallott dolgok is anuyira megrémítették, hogy néhány napig lázas beteg lett utána.

Miután már napok óta tartottak e tárgyalások, egy este az öreg Loiret nem jött haza s így Beatrix kénytelen volt az estét egyedül tölteni. — A mélységes csend egész nyomasztólag hatott idegeire, a nyári hőség es unalom pedig szinte álmossá tette. — Szemeit lehunyta, gondolatai messze kalandoztak, lelkét az ábrándok világába vitték. — Ébren álmódott. — Vajjon mi lehet egy fiatal leány álma, kinek szívéé eddig még semmi sem zavarta meg. — Talán szerelemről álmódott? Látott talán egy ideált, kit ábrándjai szemei elé varázsoltak, egy ifjút, ki eljövendő egykor, hogy szívében egy eddig ismeretlen érzést keltsen, ki eljövendő majdan, hogy megmondja: én szeretlek, légy enyim, s ő boldog odaadással mondja majd: igen. s ő szerelmesen fog keblére simulni. — S ő boldog fog lenni, milyen boldog lesz! Mikor Isten színe előtt is magáéva fogja őt tenni, sietve közelednek majd az istenházához, hova annak harangjai áhitatra fogják hívni a hívőket. — A harang bugása, csengése lesz nászuk zenéje.

Hirtelen zaj terítette magához a leányt, mely ábrándjainak így kiszínezett világából egyszerre a rideg valóba rántotta, de a harangok zugása még most is füleiben csengett.

A leány szemeit kezdte dörzsölni, ha csakugyan ébren van-e, mert most már mindig tisztábban hallotta a harangok zugását, mely már kísértetiesen hangzott amint a sorfőle csengésű harangszóba a közeli székes-egyház harangjának mély hangu bömbölése szólt bele, s ekkor már az utcán is mindenféle zavaros kiabálás hallatszott.

Megrémölve futott az ablakhoz, melynek tábláit felszakítva, kitekintett az utcára, ahol kavargó tömegben hömpölygött a felzúgott emberáradat. — Beatrix lelkét e perczen iszonyu sejtélem szállta meg, most már megtalálta az összefüggést az atyja s barátaitól ellesett szavaknak. — Ekkor már kint rémitő zúrzavar uralgott, melyet az égő házak fénye kísértetiesen világított meg. — Fegyveres népség tolongott egymást lökdösve, megkötözött alakokat cipelve magukkal, kiket álmaikból zavartak fel s azon állapotban vonzóltak le az utca kövezetére, hol aztán irtalmatlanul koncolták fel. — Egy asszony körül tolongott egy faratizált csapat csunya szitkokat szórva feléje. ki félig alélt állapotban hagyta magát vonzólni, megrémült síró poronytát szorosán ölelte magához. — Egy utca szegletéhez értek, hol előált egy marcsona alak, széles pallóssal sújtott az asszony felé, ki véres fejjel bukott fel, gyermekét még akkor is szorosán ölelte magához. Erőszakkal sem lehetett tőle elvenni, s így egy emberi érzésből kivet-

között zsoldos hosszú lándzsájával, ott az anya ölében döfte keresztül.

Egy közeli utcában egy házat ostromolt a tömeg melynek erős kapui sokáig ellentállottak az erőszaknak, míg végre recsegve ropogva szakadt be, utat nyitva a tömegnek, amely most már feltartóztatlanul hatolt beljebb, egyenesen a ház urának De Mois Ármánd márki szobája felé. — Mindenik első akart lenni, aki a nemes hugenottát először óhajtotta megragadni. — Az ajtót itt is zárva találták. — Ezzel azonban hamarosan elbántak, mely sarkából kiesve hangos zörejvel esett a szoba közepére, az egyensúlyt veszített ostromlót maga után rántva. — Hangos szitkozódásra fakadtak, amint a márkit, ki egy mellékajtón menekült, szemök elől eltűnni látták.

— Utánam — kiáltott a csapat vezetője az öreg Loiret lihegve, ezt megkéséridi, élve nem szabadul kezeink közül. — Futva iramodtak a menekült után, egymást taszigálva a sötétben, csak az öreg Loiret kardja villogott meg néha, amint a levegőt szabdalta vele.

... Beatrix kicsi szobájába rohant, a látvány aminek szemtanuja volt, a vért is megfagyasztotta ereiben. — Most már tudta jól, mit jelentsen e vérengzés, tudta, hogy a király bérenczei a hugenottákat gyilkolják halomra.

Hirtelen nyílt fel ekkor a szoba ajtaja s azon egy férfi rohant be, kinek a kiállott félelem és izgalom arczára volt írva, s a mint lábát betette, eszmélet nélkül esett össze.

Beatrix — amint első rémületéből magához tért — ösztöne azt sugta, hogy segítségére legyen az üldözöttnek, mert abban nem kételkedett egy percze sem hogy az üldözés kergette őt hozzá, mint ahová épen menekülni tudott. — Vizzel locsolta az elaléltat, ki csakhamar magához tért.

— Hol vagyok — kérdezte, amint az előtte ismeretlen leányt megpillantotta.

— Loiret Beatrix a aevem, atyám házában van uram.

— Ugy éppen üldözöm házába menekültem... s utam elzárva... ah nincs menekvés... tehát meghalni...

A leány szánalmas kétségbeeséssel nézte a férfit, amint a biztos halálnak magát megadni készült. — És segíteni nem tud rajta- az ut elzárva az üldözőktől, egyéb menekvés pedig nincs. — Az üldözők lármáját már hallani lehetett, amint a folyosón közeledtek, hangos szitkokat szórtak a hugenották fejére s éltették IX Károlyt, franciaország királyát. — A leány megrémülve futkosott a szobában, módot akart keresni a megmen-téshez, ah de már késő, — az ajtó feltárult s azon az öreg Loiret lett látható, amint régi kardjával szelte a levegőt jobbra, balra. — Szemeiben vad harag villámlott, erei kidagadtak homlokán.

Amint meglátta a márkit kissé hátrátátorodott. — Éjnek idején, leányával, annak szobájában együtt találta azt, kit halálra keresett. — Első pillanatban feledte, hogy azt kereste, aki előtte, szemtől-szembe áll, s csak egyet kell suhintania kardjával, s a márki feje porba hull, s akiért azt is megottte, hogy saját lakását is felkutatni indult.

Kérdő tekintetét leányára szegezte, s átható tekintetével annak lelkében akart olvasni.

A márki most már leszámolt életével. — Zsebéből pisztolyt vont elő, melynek agyát szorosán tartotta, hogy azon pillanatban, midőn ellenségei kezüket ráemelní akarják, saját kezével vet életének véget.

Siri csend.

Loiret az ajtót maga után bezárta, miután hadát előbb az ajtón keresztül kiteszkolta. — Lassu léptekkel közeledett aztán döngő hangon szólt, szemei villámokat löveltek.

— Ki légyen ez ember itt, kit szobádban rejtessz. — Vérfagyasztó hidegséggel ejtette ki e szavakat. — A leány egy hirtelen eszmétől megkapva nyugodtan válaszolt.

— A kedvesem, kinek itt adtam találkat.

— Ugy — kérdezte az öreg Loiret pokoli gunynyal — kedvesed? hm hm... ez szép, ezt nem is tudtam. — Szinte különös, majdnem hihetetlen. — S mióta tart e viszony?

— Én régóta szeretem őt atyám.

— Különös, hülönös. — És mit szólnál hozzá, ha most, e perczen mindkettőtököt kardommal...

— Azt nem teszi — szólt közbe Ármánd előre lépve, kit a leány vakmerő bátorsága egészen meglepett, leánya jegyesét bántani nem fogja, mert e perctől fogva leánya jegyese vagyok, s ha azt tőlem megtagadja úgy kezét rám emelni késő, mert tovább megszüntem élni.

— Márki ur — mondá Loiret most már enyhébb

hangon, erről még beszélünk. — Leányom becsülete előttem mindennél szentebb s ezért bárum, más érdeket feláldozok. — Erről még beszélünk. — Ezzel hátat fordított az ajtót maga után becsapta, hadával elrohant keresni De Mois Ármánd márki nyomát.

* * *
(Folyt. köv.)

NYILTTER*.)

Nyilvános számadás.

A szarvasi izz. hölgyek által f. hó 21 én jótékony célra rendezett táncestély összes jövedelme 267 frt volt; melyből levonva a 67 frtnyi összes kiadást — a megmaradt 200 frtból 150 frt a b.-sz.-andrászi takarékpénztárba helyeztetett szegény leányok kiházasítása alapjául, 50 frt pedig a szarvasi izz. nőegyletnek adódott át legjobb belátása szerinti rendelkezésére. — Fogadják mindazok akik részvételükkel és áldozatkészségükkel hozzájárultak a mulatság sikeréhez őszinte köszönetünket. — Felülfizettek a következők: Grimm Mór 3 frt, Dr. Déri Henrik 2 frt, Grimm Jakab 4 frt, Lówy Simon 2 frt, Weiczner Gábor 2 frt, Bácskay Jakab 2 frt, Schreiber Lipót 2 frt, Grósz Mór 1 frt Schiff Izidor 50 kr., Robitsek Soma 2 frt, Huszerl Mihály 3 frt 50 kr., Huszerl Lipót 1 frt 50 kr. N. N. 1 frt 50 kr., Robitsek Sándor 3 frt 50 kr. Dr. Szemző Gyula 3 frt, Robitsek Jenő 1 frt 50 kr. Dr. Glasner Adolf 8 frt 50 kr., Mérei Berta 1 frt 50 kr., Rosenfeld Adolf 50 kr., Schiff Jenő 1 frt, Kalmár Ignác 1 frt, Guttmann Antal 50 kr., Szihta Tivadar 1 frt, Pollák Béla 3 frt 50 kr., Fuksz Béla 1 frt, Luszti Sándor 1 frt 50 kr., Feleki Adolf 1 frt, Sebők Lipót 1 frt 50 kr., Grün Jenő 1 frt 50 kr., Dr. Mázor Elemér 3 frt 50 kr., Dr. Takács Izó 1 frt 50 kr., Scheiner József 50 kr., Waldner Ignác 1 frt, Sámuel 1 frt, Dr. Somogyi Dezső 50 kr., Blum Fülöp 50 kr., Fisbein Aladár 50 kr., Grósz Ármán 1 frt, Glökner Marcell 50 kr., Robitsek Károly 1 frt, Buk Adolf 50 kr., Dr. Belopotoczky György 50 kr., Breitner Zsigmond 50 kr., Scheiner Jakab 1 frt, Kmetz Mihály 2 frt, Konstantinovic István 50 kr., Klein Ármán 1 frt, Haasz Ignác 50 kr., Schreiber Dávid 1 frt, Luszti Miksa 2 frt 50 kr., Keresztényi Gyula 2 frt 50 kr., Polivka és Schönfeld 3 frt, Perczel János 2 frt, Kohn József 50 kr., Dr. Reismann Adolf 3 frt, Medveczky József 3 frt 50 kr., Reiner Béla 3 frt, Salacz Ferencz 50 kr., Nagy László 50 kr., Kazinczy Kamilló 50 kr., Grünwald Bernát 3 frt, Deutsch Ármán 50 kr., Dr. Sziráczky János 1 frt, Weinberger Béla 50 kr., Pollák és Silberstein 4 frt, Wolf Gyula 1 frt, Csillag Ignác 2 frt, Schreyer József 5 frt. Fogadják ismételtén igaz köszönetünket.

A RENDEZŐSÉG.

*) E rovatban közölttekért nem felelős a szerk.

HIRDETÉSEK.

Arverési hirdetés.

A szarvasi „Színház részvénytársaság” tulajdonát képező, s a volt Bárány vendéglő udvarán felépített „Nyári színlő” melyben 132 ülőhely, 10 páholy, karzat, két ülő van elhelyezve, alól kettős padlózattal bir, ö. évi márczius hó 5-én délután 3 óráig adatni.

Előleges értesítésekkel készségesen szolgálnak Ponyiczky Máté és Grimm Mór urak.
D.

* Előrangú hazai gyártmány. *

Pontos cím:

Első magyar
Gazdasági gépgyár
részvénytársulat
BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedül
gazdasági gépgyára,
mely a gazdálkodáshoz szükséges
összes
gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakszavú kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel
és szakszerű felvilágosítással díjmentesen
szolgálunk

szecsavágók. Morzsolók.

Nyomatott a „Szarvas és Vidéke” gyorsajtó könyvnyomdájában

MEGHIVÓ.

A szarvasi gazdák és iparosok szövetségének KÖZGYÜLÉSE

folyó évi február hó 20-án délelőtt 9 órákor

SZARVASON A SZÖVETKEZET SAJÁT HELYISÉGÉBEN FOG MEGTARTATNI,
melyre a részvényesek ezennel meghívattak

A közgyűlés napirendje:

1. A közgyűlési jegyzőkönyvet hitelesítő bizottság kiküldése.
2. Igazgatósági jelentés a lefolyt üzletéről.
3. Az 1898-ik évi zárszámadás és mérleg előterjesztése.
4. A felügyelő bizottság jelentése és ennek alapján a felmentvények megadása.
5. A tiszta nyereség felosztása s az osztalék megállapítása.
6. Két igazgatósági rendés és egy póttagsági helyettes 2 évi időtartamra megválasztása.
7. Netáni egyéb indítványok.

Kelt Szarvason 1899. Február 1-én.

Moravcsik József
szövetkezeti elnök.

Magyar találmány!

Magyar gyártmány!

„PERFECTOR“

szabadalmazott gázgyártó készülék
világítási, tüési és erőkifejtési célokra.

Nem robban! Nem ártalmas!

Teljesítmény és fogyasztási meghatározás a m. kir. technológiai muzeum által bizonyítva.
Fényfok meghatározás Hahóthy Sándor tanár által bizonyítva.

Új gázkészülék

Mindenhol felállítható, teljesen veszélytelen, mert a légszusz hideg uton állítatik elő. Felügyeletet nem igényel, könnyen kezelhető. Nem robban, nem ártalmas.

Világítási berendezések létesítésére, minden házban, szállodában, kaszinóban, színházban, nyaralóban, fürdőhelyeken, kastélyokban, mulatókban, gyárakban, műhelyekben, vendéglők és kávéházakban.

Gázmotorok után, ugy műhelyekben ipari gépek hajtására, mint gazdaságokban gazdasági gépek, rosták, morzsolók, szecsavágók, darálók, stb. üzemben tartá-ára a legjobb és legolcsóbb erő. Egy 88 gyertyafényű láng mintegy 1 és fél krba kerül. Egy óra 1 órá 5 krba jön.

Eddig már számos „Perfektor“ berendezés működik az országban világító és erő célokra, melyekről elismerő levelek felett rendelkezünk.

Petrolenn és benzín motorokat olvasón átalakítunk gázunkhoz.

Részletes ismertető leírások, valamint költségvetések bérmentve és díjmentesen.

MAUTNER ADOLF ÉS TARSAI

Budapest, V., Arany János-utca 3.

Gazdák figyelmébe!

Minden gazdaságban nélkülözhetetlen az a szabadalmazott találmány

földmérő talyiga,

mely önműködő egyszerű szerkezettel tévedés vagy zavar kizérésával, kézi használat mellett, pontosan felméri a kívánt földterületeket. A vasból és ércből szilárdan gyártott készülék segítségével egy ember, vagy akár gyermek felmérheti maga a kívánt területeket. — Az új találmány gyártását most kezdték meg a szabadsalom tulajdonosai és

STADEL KÁROLY ÖRÖKÖSEI gépgyára és vasöntődeje

kívánatra szívesen szolgál közelebbi felvilágosításokkal.

Ara egy földmérő talyigának 18 forint.